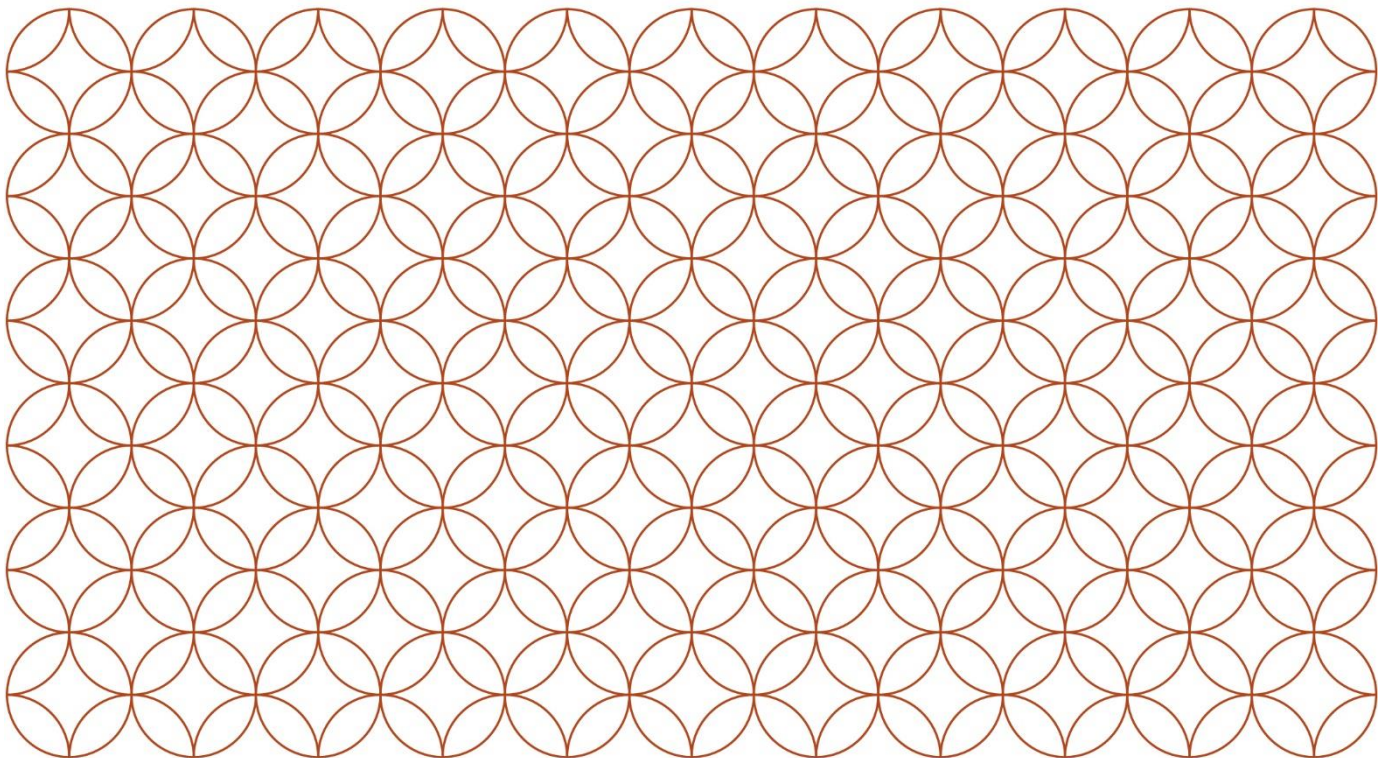

REDOVISNING AV
REGERINGSUPPDRAG

Redovisning av uppdrag om elevutvecklingen vid riksgymnasier

Delredovisning

Skolverket

Publikationen finns att ladda ner som kostnadsfri
PDF från Skolverkets webbplats:

www.skolverket.se/publikationer

Dokumentdatum: 2024-05-29

Diarienummer: 2024:724

Skolverket, Stockholm 2024

Innehåll

Sammanfattning	4
1. Skolverkets uppdrag	5
2. Anpassade riksgymnasiet för döva och hörselskadade	6
3. Elevutvecklingen vid RGA och prognos om fortsatt elevutveckling	
7	
3.1 Elevutvecklingen vid RGA läsåren 2012/13 – 2023/24	7
3.2 Prognos över fortsatt elevutveckling vid RGA	9
Prognosen är osäker	11
Referenser	12

Sammanfattning

Skolverket har fått i uppdrag av regeringen att kartlägga och analysera elevutvecklingen, söktryck och antagning vid riksgymnasierna för vissa elever med funktionsnedsättningar, läsåren 2012/13–2023/24, samt att lämna en prognos för elevutvecklingen kommande 10 läsår.

De riksgymnasier som omfattas av uppdraget är Riksgymnasierna för rörelsehindrade (fortsättningsvis kallat RgRh), riksgymnasiet för döva och riksgymnasiet för hörselskadade (fortsättningsvis kallat RGD/RGH), samt det anpassade riksgymnasiet för elever med en intellektuell funktionsnedsättning i kombination med dövhet eller hörselskada (fortsättningsvis kallat RGA).

Denna rapport utgör delredovisningen av Skolverkets uppdrag och beskriver elevutvecklingen vid RGA. En slutredovisning av uppdraget, som beskriver elevutvecklingen vid RgRh samt vid RGD/RGH, ska redovisas senast den 20 december 2024.

Antalet elever vid RGA har de senaste 10 åren varierat mellan 29 och 40. Örebro kommun har under perioden kunnat anta alla elever som sökt till RGA och som är behöriga och tillhör målgruppen. Läsåret 2023/24 ökade antalet elever på RGA kraftigt, från 35 elever läsåret 2022/23 till 45 elever läsåret 2023/24. Under de senaste 10 åren har antalet elever i år 1 på RGA varierat mellan 5 och 11 elever. Läsåret 2023/24 fanns 19 elever i år 1 enligt Skolverkets statistik. För att hantera den kraftiga ökningen av antalet elever tilldelades RGA ytterligare 10 miljoner kr i budgetpropositionen för 2024.¹

Även för läsåret 2023/24 kunde Örebro kommun anta alla sökande till RGA som tillhörde målgruppen. Den kraftiga ökningen föranledde dock att kommunen har tagit fram riktlinjer för hur ett urval av elever ska göras om inte alla elever kan antas i framtiden.

Skolverket har, för att göra en prognos över elevutvecklingen vid RGA framåt, utgått från hur många elever som idag läser enligt den anpassade grundskolans läroplan i specialskolan. Skolverkets slutsats är att den kraftiga ökningen av antalet elever år 2023/24 var tillfällig, och att en fortsatt stor ökning av antalet elever vid RGA därav inte är att vänta. Eleverna som börjar på RGA väntas vara kvar i utbildningen under fyra år, varför RGA dock enligt prognosen väntas ha över 40 elever ytterligare några år framåt. Därefter väntas enligt prognosen en minskning av antalet elever, men på längre sikt väntas en ny ökning, dock fortsatt inte till mer än drygt 40 elever.

Det har funnits begränsat med data för att göra prognosen. Det innebär att osäkerheten i prognosen är att betrakta som stor, särskilt på längre sikt.

¹ Prop. 2023/24:1.

1. Skolverkets uppdrag

I regleringsbrevet för 2024 fick Skolverket i uppdrag att kartlägga och analysera elevutvecklingen vid riksgymnasierna för vissa elever med funktionsnedsättningar:

Statens skolverk ska kartlägga och analysera elevutvecklingen, sökande och antagna fr.o.m. läsåret 2012/13 t.o.m. läsåret 2023/24, vid riksrekryterande Rh-anpassad utbildning, riksgymnasiet för döva, riksgymnasiet för hörselskadade och den riksrekryterande anpassade gymnasieutbildningen för elever med intellektuell funktionsnedsättning i kombination med dövhet eller hörselnedsättning. Skolverket ska även lämna en prognos avseende söktrycket för kommande tio år med start läsåret 2024/25. Den del av uppdraget som rör den riksrekryterande anpassade gymnasieutbildningen för elever med intellektuell funktionsnedsättning i kombination med dövhet eller hörselnedsättning ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 13 juni 2024. Övriga delar av uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 20 december 2024. Myndigheten ska hålla sig informerad om arbetet med Specialpedagogiska skolmyndighetens uppdrag i regleringsbrev för budgetåret 2024 om elevutveckling i specialskolan.

Den här rapporten utgör delredovisningen av detta uppdrag. I redovisningen beskrivs elevutvecklingen vid den anpassade gymnasieutbildningen för elever med intellektuell funktionsnedsättning i kombination med dövhet eller hörselnedsättning (RGA) läsåren 2012/13–2023/24. Elevutvecklingen vid RGA läsåren 2006/07–2011/12 finns tidigare beskrivet i SOU 2012:24.²

Skolverket har valt att svara mot uppdraget genom att genomföra en registerstudie. Skolverket har sedan 2019 tillgång till individbaserad statistik om anpassad gymnasieskola, vilket möjliggör för myndigheten att följa eleverna i RGA över tid, och se inom vilken skolform de befann sig innan de började på RGA. Nästan alla elever som börjar på RGA har tidigare befunnit sig i specialskolan, där de läst enligt anpassad grundskolas läroplan. Skolverkets prognos över framtida elevutveckling vid RGA bygger alltså på en framskrivning av elever i specialskolan. Mer om hur vi gjort prognosen beskrivs i avsnitt 3.2 av den här redovisningen.

Utöver registerstudien har Skolverket inom ramen för uppdraget genomfört en intervju med representanter för riksgymnasiets kansli i Örebro kommun, som är huvudman för RGA. Kansliet har också försett Skolverket med vissa underlag om RGA, liksom om Riksgymnasiet för döva och Riksgymnasiet för hörselskadade (RGD/RGH) som kommer att beskrivas i slutredovisningen av detta uppdrag. Skolverket har även informerat om uppdraget på myndighetens årliga samråd med funktionshindersorganisationerna, och där öppnat upp för möjligheten att skicka inspel till Skolverket.

Skolverket har under våren 2024 också haft avstämningsmöten med Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) för att informera om Skolverkets

² SOU 2012:24, *Likvärdig utbildning – riksrekryterande gymnasial utbildning för vissa elever med funktionsnedsättningar*, s. 161.

uppdrag och hålla Skolverket informerad om SPSM:s uppdrag om elevutvecklingen i specialskolan. SPSM har också försett Skolverket med information om söktryck och antagning till Riksgymnasierna för rörelsehindrade (RgRh), som är nödvändiga för den delen av uppdraget.

2. Anpassade riksgymnasiet för döva och hörselskadade

Det anpassade riksgymnasiet för elever med en intellektuell funktionsnedsättning i kombination med dövhet eller hörselskada (RGA) finns i Örebro kommun men tar emot elever från hela landet. Eleverna läser enligt den anpassade gymnasieskolans läroplan och har utöver det undervisning anpassad utifrån dövhet/hörselednedsättning.

RGA anordnas av Örebro kommun enligt ett avtal mellan kommunen och staten.³ Enligt avtalet anordnar Örebro kommun ”*särskild utbildning inom sin gymnasiesärskola för döva/hörselskadade utvecklingsstörda elever från hela landet som på grund av sitt funktionshinder inte kan undervisas tillsammans med andra elever i gymnasiesärskolan*”.⁴

Örebro kommuns åtagande enligt avtalet omfattar en dimensionering av utbildningen för upp till 30 elever. Kommunen kan dock organisera utbildning för ett visst högre elevantal om behov finns. De senaste 10 åren har RGA haft mer än 30 elever alla år förutom ett. Läsåret 2023/24 fanns 45 elever inskrivna i RGA, per den 15 oktober. Det är mindre än en procent av det totala antalet elever i anpassad gymnasieskola.⁵

Utbildningen ska enligt avtalet så långt som möjligt ske på teckenspråk, och ska förläggas vid så få skolenheter som möjligt. Utbildningen vid RGA ges idag vid Tullängsgymnasiet i Örebro. För elever som behöver det finns dessutom tillgång till elevhem som bedrivs enligt skollagen 26 kap 5 §. Förutom det som regleras i avtalet ska de bestämmelser som gäller för den anpassade gymnasieskolan tillämpas.

Det är Örebro kommun som hanterar antagningen till RGA. Vid ansökan görs först en målgruppsprövning för att avgöra att den sökande har sådana funktionsnedsättningar som gör den till en del av målgruppen för RGA. Vid målgruppsprövningen ska elevens dövhet/hörselednedsättning styrkas av audiogram,

³ U1998/4354/G Avtal mellan staten och Örebro kommun om utbildning inom Örebro gymnasiesärskola för döva/hörselskadade utvecklingsstörda elever från hela landet.

⁴ Den 1 juli 2023 bytte gymnasiesärskolan namn till anpassad gymnasieskola. Begreppet ”utvecklingsstörning” finns inte längre i skollagen utan har ersatts av begreppet intellektuell funktionsnedsättning.

⁵ Antalet elever i anpassad gymnasieskola uppgick läsåret 2023/24 till 7 183, se Skolverket (2024), *Elever i anpassade gymnasieskolan – läsåret 2023/24*.

en mätning av hörseln. Efter målgruppsprövningen kontrolleras också behörigheten till program. Enligt Örebro kommun har alla elever som tillhör målgruppen och är behöriga kunnat antas till RGA.

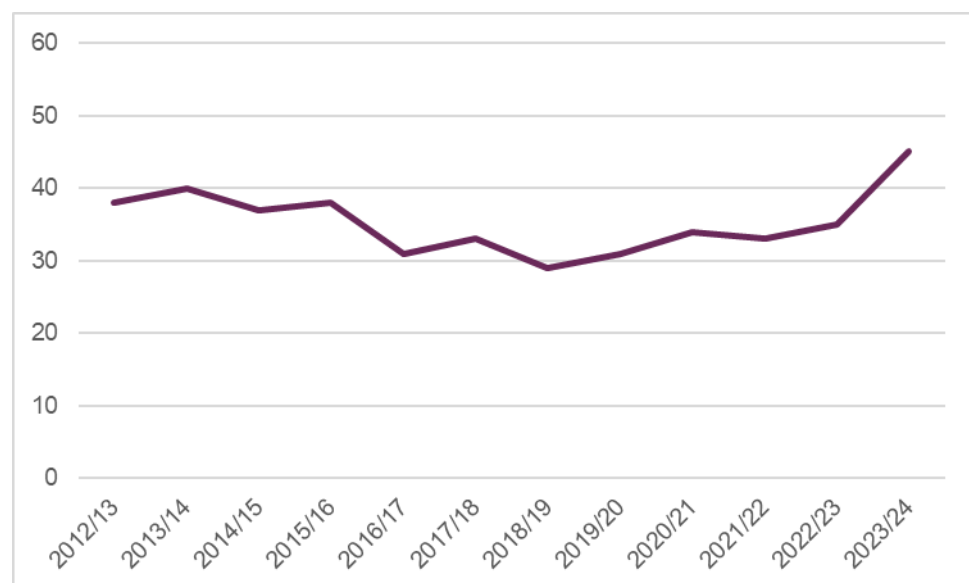
Finansieringen av RGA sker dels genom ett statligt verksamhetsbidrag, dels genom interkommunal ersättning.

3. Elevutvecklingen vid RGA och prognos om fortsatt elevutveckling

3.1 Elevutvecklingen vid RGA läsåren 2012/13 – 2023/24

Antalet elever på RGA har varierat mellan 29 och 40 de senaste 10 åren. Från och med läsåret 2012/13 till och med läsåret 2018/19 skedde en gradvis minskning av antalet elever. Lsåret 2018/19 var antalet elever 29. Antalet elever har sedan dess ökat något. Lsåret 2023/24 skedde en kraftig ökning av antalet elever, som då gick upp till 45. Senast så många elever var inskrivna på RGA var läsåret 2008/09.⁶ Även i den anpassade gymnasieskolan totalt har antalet elever ökat över tid. Där har dock ökningen skett långsammare och varit procentuellt mycket lägre.⁷

Figur 1. Antalet elever på RGA, läsåren 2012/13 – 2023/24.

⁶ SOU 2012:24, *Likvärdig utbildning – riksrekryterande gymnasial utbildning för vissa elever med funktionsnedsättningar*, s. 161.

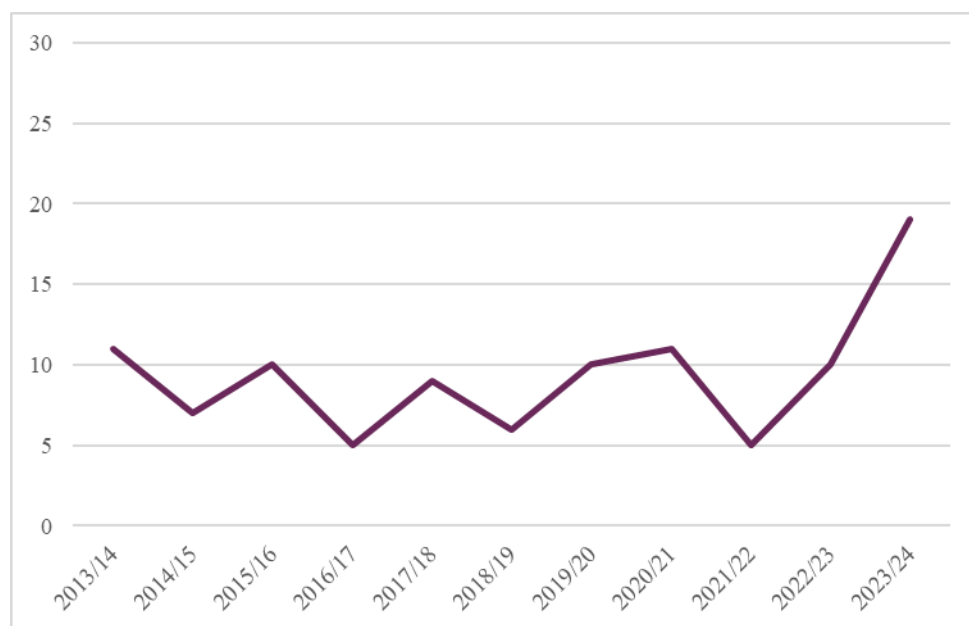
⁷ Skolverket (2024), *Elever i anpassade gymnasieskolan – läsåret 2023/24*.

Källa: Skolverkets statistik

Enligt Örebro kommun har alla elever som har sökt till RGA, och som är behöriga och tillhör målgruppen, kunnat antas till utbildningen. Under läsåren 2013/14 till 2022/2 varierade antalet elever i skolår 1 mellan 5 och 11, för att läsåret 2023/24 stiga till 19 elever, se figur 2. För att hantera den kraftiga ökningen tilldelades RGA i budgeten för 2024 ytterligare 10 miljoner kronor årligen 2024–2027.⁸

Den kraftiga ökningen av antalet elever i RGA föranledde också att Örebro kommun har tagit fram nya riktlinjer för antagning till RGA. Riktlinjen reglerar hur sökande ska prioriteras i det fall sökande är fler än antalet platser på RGA. Om antalet sökande till det individuella programmet vid RGA överstiger antalet elever som kommunen kan bereda plats för, ska sökande (givet att de också avtalsenligt tillhör RGA:s målgrupp) rangordnas efter sina förutsättningar att under utbildningstiden övergå till nationellt program. Vid en fortsatt ökning av antalet sökande till RGA skulle alltså en potentiell konsekvens bli att elever som tillhör målgruppen för RGA nekas en plats.

Figur 2. Antalet elever i skolår 1, RGA, läsåren 2013/14 – 2023/24.

Källa: Skolverkets statistik

Skolverket kan, genom att gå tillbaka i elevregistren, följa vilka skolor som förstaårseleverna på RGA läsåret 2023/24 kom ifrån. På så sätt kan vi kontrollera om den stora ökningen i antalet elever jämfört med föregående år beror på om RGA läsåret 2023/24 börjat rekrytera elever från annat håll än de specialskolor där RGA-eleverna vanligtvis kommer ifrån, eller om det är så att elever som läser den anpassade grundskolans läroplan i specialskolan läsåret 2023/24 i större utsträckning än vanligt sökt sig till RGA.

⁸ Prop. 2023/24:1.

Statistiken visar dock att ökningen inte kan förklaras varken av att en ny elevgrupp sökt sig till RGA, eller att en större andel av eleverna söker sig till RGA. Eleverna hade likt tidigare kohorter i stor utsträckning befunnit sig i specialskolans årskurs 10 året innan. Statistiken visar vidare att elevkohorten som började på RGA läsåret 2023/24 redan i specialskolan varit större än övriga kohorter. Det är oklart vad skälet till detta är. Att eleverna tidigare år förekommer på flera olika specialskolor, och att påföljande elevkohorter återigen är mindre, talar emot att ökningen utgör ett trendbrott eller en systematisk förändring. Det är här värt att påminna om att eftersom elevgruppen som läser enligt anpassad grundskolas läroplan i specialskolan i sig är så liten, kan en i absoluta tal liten förändring framstå som dramatisk. Även i specialskolan som helhet var denna årskull större än årskullarna före och efter.⁹

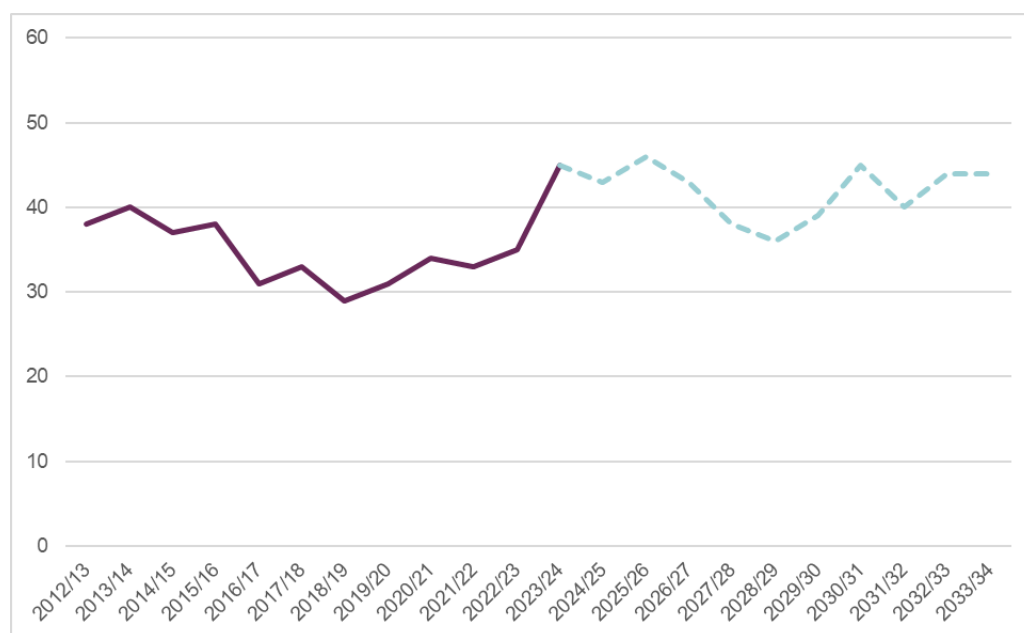
3.2 Prognos över fortsatt elevutveckling vid RGA

Genom att utgå från de elever som idag finns i specialskolan och läser enligt anpassad grundskolas läroplan, kan vi göra en prognos över hur elevutvecklingen på RGA kommer att se ut framåt. Ett av antagandena i prognosen är att alla elever som tillhör målgruppen, precis som idag, kommer att få plats på RGA. Vidare antas att de elever som finns i skolår 1 på RGA kommer att slutföra utbildningen, och att inga nya elever tillkommer i senare skolår. Detta stämmer i stort med den historiska statistik som Skolverket har om elevutvecklingen på RGA.

Enligt prognosen för läsåret 2024/25 kommer antalet elever som börjar på RGA återigen vara lägre, och mer precist i nivå med läsåren före 2023/24. Eftersom utbildningen vid RGA är fyraårig kan dock det totala elevantalet vid RGA väntas vara fortsatt över 40 fram till och med läsåret 2026/27, då elevantalet väntas börja sjunka. Längre fram, läsåret 2030/31, väntas det totala elevantalet stiga till över 40 igen. På så lång sikt är dock prognosen att betrakta som mycket osäker.

⁹ Se exempelvis Skolverket (2022), *Elever i specialskolan – Läsåret 2021/22*.

Figur 3. Antalet elever på RGA läsåren 2012/13 – 2023/24, samt prognos över antalet elever läsåren 2024/25 – 2033/34.

Källa: Skolverkets statistik

I prognosen utgår vi från elever i specialskolan som läser enligt anpassade grundskolans läroplan, och antar att en viss andel av dessa övergår till att läsa på RGA.

Specialskolorna som ingår i prognosen är de fem regionala specialskolorna för elever som är döva eller har en hörselnedsättning, samt den statliga specialskolan för elever som är döva eller har hörselnedsättning i kombination med intellektuell funktionsnedsättning och elever med medfödd dövblindhet. Specialskolorna för elever med språkstörning ("Hällsboskolorna") eller specialskolan för elever med synnedsättning och ytterligare funktionsnedsättning ingår inte, eftersom elever från dessa specialskolor enligt Skolverkets statistik tidigare inte har övergått till RGA.

Från specialskolorna har under läsåren 2019/20–2023/24, i genomsnitt 86 procent av eleverna i årskurs 10 (som läser enligt anpassad grundskolas läroplan) övergått till RGA. Andelen har under dessa år varierat mellan 75 och 100 procent. I prognosen gör vi antagandet att andelen som går vidare till riksgymnasiet kommer att vara 86 procent under prognosperioden.

Antalet elever som läser enligt den anpassade grundskolans läroplan i specialskolan är vidare högre i de senare årskurserna än i de tidigare. Det beror på att det tillkommer elever i senare årskurser. I prognosen tar vi hänsyn till detta genom att skriva upp antalet elever i de tidigare årskurserna. Vi beräknar den genomsnittliga ökningen av antalet elever mellan varje årskurs, för de fyra år för vilka vi har uppgifter om detta. Det innebär, exempelvis, att vi gör bedömningen att elever som läsåret 2023/24 gick i specialskolans årskurs 9 (och läste enligt anpassad grundskolas läroplan) kommer att ha två nya klasskamrater när de går i årskurs 10, och att elever som samma läsår gick i årskurs 8 kommer att ha tre nya

klasskamrater när de går i årskurs 10, och så vidare. I prognosen beräknar vi alltså först hur många elever vi väntar oss i specialskolans årskurs 10 ett givet läsår, för att sedan anta att 86 procent av dessa kommer att gå i RGA läsåret därpå.

En del elever som börjar på RGA härrör inte från den population som prognosen i övrigt bygger på, det vill säga elever i specialskolan som läser enligt den anpassade grundskolans läroplan. Dessa elever kommer främst från specialskolan, men utan att ha läst den anpassade grundskolans läroplan. I snitt handlar det om 22 procent av förstaårseleverna på riksgymnasiet som kommer från annat håll. I prognosen räknar vi med att denna andel kommer att vara konstant under prognosperioden.

Prognosen är osäker

Prognosen för antalet elever i riksgymnasiet bygger som beskrivet ovan på många antaganden, och dessutom på begränsade historiska data. Det innebär att osäkerheten i prognosen är stor, särskilt på längre sikt.

Övergången från specialskolans årskurs 10 till RGA är hög från de specialskolor som ingår i prognosen. Att gruppen elever som läser enligt anpassad grundskolas läroplan i specialskolan växer mellan årskurserna innebär dock att vi behöver göra ett antagande för hur mycket varje årskurs väntas växa till årskurs 10. För eleverna som idag går i de högre årskurserna har vi därför sannolikt en mer korrekt bild av hur många de kommer att vara i årskurs 10, och sedermera hur många av dem som kommer att gå över till RGA. För eleverna i de lägre årskurserna baseras det beräknade elevantalet i årskurs 10 i större utsträckning på de antaganden vi gör om hur mycket en kohort brukar växa mellan varje årskurs. Det här innebär att osäkerheten i prognosen blir större för varje år. Skolverket har individbaserad statistik om eleverna i specialskolan, som gör det möjligt att se hur många elever som läser enligt anpassad grundskolas läroplan i varje årskurs, endast från och med läsåret 2019/20. Det innebär att vi ännu inte kan följa en kohort i specialskolan hela vägen från årskurs 1 till årskurs 10, vilket hade varit önskvärt för att få en säkrare bild av hur mycket elevgruppen som läser anpassad grundskolas läroplan i genomsnitt växer mellan varje årskurs.

Prognosen tar inte heller hänsyn till andra omvärldsfaktorer, exempelvis förekomsten av CI-implantat¹⁰, som på längre sikt skulle kunna ha betydelse för målgruppens storlek.

Vi har provat att använda prognosmodellen för att skatta antalet elever för de fyra år för vilka vi har individbaserad statistik om övergången mellan specialskolan och RGA.¹¹ På så sätt kan vi jämföra hur många elever som borde gått på RGA ett givet läsår enligt vår prognos, med hur många elever som faktiskt gick på RGA det läsåret. Prognosen har ett medelfel på 2,5. Vår bedömning är att osäkerheten i prognosen på lång sikt sannolikt är större än så.

¹⁰ CI-implantat (cochleaimplantat) är ett hörhjälpmiddel som ger gravt hörskadade och döva möjlighet att uppfatta ljud.

¹¹ Vi testar alltså prognosen på samma data som vi har skattat den, vilket i sig medför viss bias.

Referenser

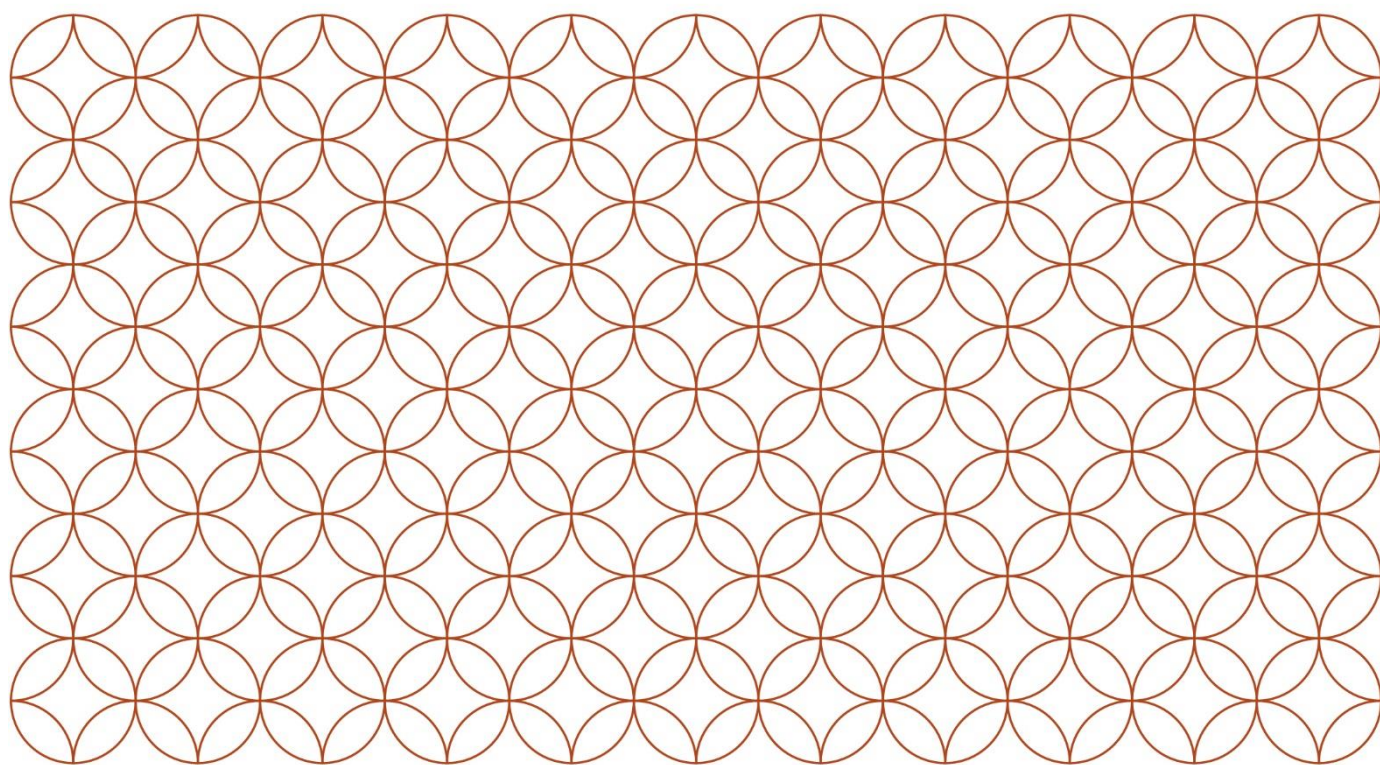
U1998/4354/G *Avtal mellan staten och Örebro kommun om utbildning inom Örebro gymnasiesärskola för döva/hörselskadade utvecklingsstörda elever från hela landet.*

Prop. 2023/24:1, *Budgetpropositionen för 2024.*

Skolverket (2022), *Elever i specialskolan – läsåret 2021/22*, Beskrivande statistik.

Skolverket (2024), *Elever i anpassade gymnasieskolan – läsåret 2023/24*, Beskrivande statistik.

SOU 2012:24, *Likvärdig utbildning – riksrekryterande gymnasial utbildning för vissa elever med funktionsnedsättningar.*

Skolverket

www.skolverket.se